

การสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง
: กรณีศึกษา โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก

Constructing basic keyboard teaching package for Thai country music ensemble
: A case Study of Janokrong school, Phitsanulok Province

สุธีรัชสิน จันทร์แถมธรา^{1*} ชัยพฤกษ์ เมฆรา²

¹ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางศิลป์ วิทยาลัยดุริยางศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพเชียงใหม่

²ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Suthiratchasin Chanyaemthara^{1*} Chaipruek Mekara²

¹Master of Music, Duriyasilp College of Music, Payap University, Chiang Mai

²Thesis Advisor

ninew@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง : กรณีศึกษา โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก” มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อจัดทำชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น และ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่สมัครอยู่ในตำแหน่งคีย์บอร์ดของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง แบบทดสอบและแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การคำนวณหาประสิทธิภาพ (E1/E2) และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.5/91 ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54
คำสำคัญ: คีย์บอร์ดเบื้องต้น ชุดการสอน วงดนตรีลูกทุ่ง

Abstract

This study entitled “Constructing Basic Keyboard Teaching Package for Thai Country Music Ensemble: A Case Study of Janokrong School, Phitsanulok Province” aimed to create of materials for teaching basic keyboard for Thai country music ensemble, to assess the efficiency of these materials, and to study of the satisfaction. The samples, obtained by purposive sampling, consisted of three students from the Janokrong School, Phitsanulok, Thailand. The used research instruments included the teaching materials, the evaluation tests, and a satisfaction questionnaire. The collected data was analyzed statistically using E1/E2 and mean. The research findings were as follows: the efficiency of the teaching materials met the standard with E1/E2 = 92.5/91; and the satisfaction of students was $\bar{X} = 4.54$ as the highest level.

Keywords: Basic Keyboard, Teaching Package, Thai Country Music Ensemble

บทนำ

การเล่นดนตรีของมนุษย์เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคโบราณก่อนมีประวัติศาสตร์แล้ว หลังจากมนุษย์รู้จักการจดบันทึกข้อมูลจึงทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบประวัติความเป็นมาของคันทันกานิดของดนตรี โดยที่มนุษย์อยู่กันเป็นสังคมกลุ่มย่อยๆ อาศัยตามธรรมชาติ ป่าไม้ ถ้า เป็นที่ตั้งถิ่นฐานและใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาประกอบจังหวะร้องรำทำเพลงเพื่อประกอบพิธีกรรมและเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายสบายใจในการดำรงชีวิต นักวิชาการยังสันนิษฐานอีกว่าดนตรีน่าจะเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์เลียนแบบเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงสัตว์ เสียงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติ มนุษย์จึงมีการพัฒนาโดยการนำวัสดุที่มีในธรรมชาติมาประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรีหลากหลายประเภทเพื่อเลียนเสียงธรรมชาติหรือใช้ในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นการเคาะหินเพื่อให้สัตว์เกรงกลัว การเป่าเขาสัตว์เพื่อส่งสัญญาณ ในยุคต่อมาได้พัฒนาและสร้างเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ อีกมากมาย จนพัฒนามาเป็นเครื่องดนตรีและดนตรีประเภทต่างๆในปัจจุบัน

ดนตรีจึงสืบทอดต่อมาอย่างยาวนานซึ่งถือได้ว่าดนตรีเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งวัฒนธรรมแต่ละกลุ่มชนต่างๆที่ขยายออกไปอยู่ทั่วทุกมุมของโลกนี้แตกต่างกันออกไปตามสภาพของธรรมชาติและองค์ประกอบของสังคม เช่น กลุ่มชนที่อยู่บนป่าเขา กลุ่มชนที่อยู่บนเกาะ สังคมที่อยู่เป็นเมืองที่ราบ และขยายออกมาวัฒนธรรมของประเทศและทวีปต่าง ๆ ซึ่งมีบางสังคมได้รับอิทธิพลมาจากที่อื่นและได้มาปรับใช้ให้เป็นลักษณะของตัวเอง วัฒนธรรมต่างๆที่กล่าวมานั้น มนุษย์ ได้สร้างสรรค์ถ่ายทอดความรู้สึกตามความต้องการทางอารมณ์ในหลายรูปแบบซึ่งมาจากความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความสวยงามของธรรมชาติและพื้นฐานอารมณ์ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์เอง เช่น ความรัก ความเศร้า ความชื่นชมยินดี ความสนุกสนาน นอกจากนี้มนุษย์ได้ถ่ายทอดสภาพสังคมต่าง ๆ เป็นเหตุการณ์ในช่วงนั้น ๆ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของวัฒนธรรม

จากวัฒนธรรมทางดนตรีที่แตกต่างตามสภาพดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จึงสามารถถือได้ว่าดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในยุคสมัยต่างๆและสื่ออารมณ์ความรู้สึกไปถึงผู้ที่ได้ฟังเข้าถึงง่ายกว่าศิลปะในด้านอื่น ๆ ดนตรีจึงมีหลายประเภท หลายสไตล์แตกต่างกันออกไปตามวัฒนธรรมของแต่ละสังคมดังที่กล่าวมา เช่น คลาสสิก บลูส์ แจ๊ส ร็อก ป๊อป ลูกกรุง ลูกทุ่ง ฯลฯ ซึ่งแต่ละประเภทก็จะมีลักษณะโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันไป เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา มักจะนิยมเป็นสโลว์บลูส์ แจ๊ส ร็อก เพราะถือเป็นคันทันกานิดทางด้านดนตรีประเภทนี้ หรือจะเป็นดนตรีบอลลิวู้ดที่ถือเป็นคันทันกานิดในประเทศอินเดีย ประเทศไทยได้มีการดัดแปลงวัฒนธรรมดนตรีจากต่างประเทศโดยได้ผสมผสานความเป็นวัฒนธรรมดนตรีของประเทศไทยจึงได้เกิดดนตรีประเภทลูกทุ่งขึ้นมา นับจากอดีตจนปัจจุบันบทเพลงลูกทุ่งจึงได้เป็นที่นิยมอย่างสูงในประเทศไทยตลอดมา

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ (2551) ได้ให้ความหมายว่า เพลงลูกทุ่งเป็นเพลงที่มีลักษณะฟังง่าย เข้าใจง่าย สามารถนำมาร้องตามได้ ไม่มีกฎเกณฑ์อะไรในการประพันธ์ ไม่ว่าจะเป็นเพลงพื้นบ้าน เช่น ลิเก ลำตัด แหม่ หมอลำ เข้ม มโนราห์ มาร้องและปรับแต่งทำนองเนื้อหา ตลอดจนนำเพลงไทยเดิม หรือเพลงต่างประเทศ เช่น เพลงจีน ญี่ปุ่น เกาหลี มาปรับปรุงแต่งเนื้อร้องเพิ่มทำนองใหม่ ให้สามารถบรรจุกำร้องและบันทึกเป็นโน้ตสากลเพื่อบรรเลงด้วยดนตรีสากลได้

ปัจจุบันดนตรีลูกทุ่งจึงมีความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านวิชาการของการศึกษาในประเทศไทย หลายโรงเรียนได้จัดตั้งวงดนตรีลูกทุ่งขึ้นมาเพื่อสืบสานวัฒนธรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านกิจกรรมวิชาการ เช่น โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลกเป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีวงดนตรีลูกทุ่งและถือว่าเป็นวงดนตรีลูกทุ่งในระดับมัธยมศึกษาที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จมีผลงานมากมาย เข้าร่วมในการประกวดต่างๆ และได้รับรางวัลระดับภาคและระดับประเทศมากมายหลายรายการ (ศราวุฒิ จินดา, 2550 : 28) ผู้วิจัยเคยเป็นนักเรียนอยู่ในวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้องในตำแหน่งคีย์บอร์ดมาก่อน

ด้วยความสนใจทางด้านวงดนตรีลูกทุ่งประกอบกับมีประสบการณ์เคยเป็นนักเรียนที่อยู่ในตำแหน่งคีย์บอร์ดของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยจึงเข้าไปสำรวจโดยเก็บข้อมูลการสอนและการฝึกซ้อมของอาจารย์ผู้ควบคุม

วงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก พบปัญหาว่า การสอนในตำแหน่งคีย์บอร์ดของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้องจะเน้นการฝึกซ้อมด้วยตัวเองเป็นหลัก ซึ่งวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้องยังไม่มีแบบฝึกหัดคีย์บอร์ด ที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อมและปรับใช้กับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งได้ ทำให้การพัฒนาทักษะความรู้ทางด้านปฏิบัติสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งเป็นไปอย่างล่าช้า และปัจจุบันนักเรียนในตำแหน่งคีย์บอร์ดกำลังจะจบการศึกษาไป แต่ยังไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนรุ่นน้องที่กำลังจะขึ้นมาประจำตำแหน่งคีย์บอร์ดได้ อีกทั้งผู้วิจัยยังตระหนักถึง พื้นฐานความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีสากลเพื่อให้นักเรียนในตำแหน่งคีย์บอร์ดได้นำความรู้ที่ถูกต้องไปปรับใช้กับการรวมวงลูกทุ่งและยังสามารถปรับใช้กับการรวมวงอื่นๆ ได้อีกด้วย

จากปัญหาดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง จะสามารถช่วยให้การเรียนและการฝึกซ้อมของนักเรียนในตำแหน่งคีย์บอร์ดมีการพัฒนาในด้านทฤษฎีดนตรีและปฏิบัติได้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมประสิทธิภาพของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก และผลการวิจัยสามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนวิชารวมวงดนตรีต่อไปอนาคตได้ ผู้วิจัยจึงตระหนักว่าการมีชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับ การรวมวงดนตรีลูกทุ่งโดยใช้ทฤษฎีดนตรีพื้นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วยคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินระหว่างเรียนและหลังเรียน หนังสือแบบฝึกหัด และ ซีดี MP3 ประกอบการเรียน ในการฝึกซ้อมร่วมกันจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ดีและชุดการสอนการรวมวงดนตรีลูกทุ่งให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพมากกว่าหรือเท่ากับ 80/80
2. นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่สมัครอยู่ในวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ตำแหน่งคีย์บอร์ดจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1. ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง ประกอบไปด้วย คู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารบทเรียนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งทั้งหมด 5 หน่วยการเรียนรู้ ทั้งหมด 11 ชั่วโมง และซีดีเพลงประกอบบทเรียน เป็นเพลงที่ใช้ประกอบการเรียนและการฝึกซ้อมแบบฝึกหัดหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5 โดยเป็นไฟล์ MP3 ทั้งหมด 85 ไฟล์
2. แบบทดสอบระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนภาคทฤษฎีชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และภาคปฏิบัติ (การบรรเลงเพลงลูกทุ่งร่วมกับวงดนตรี) โดยมีกรรมการผู้ทดสอบจำนวน 3 ท่าน
3. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง

การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติ คีย์บอร์ดจากมหาวิทยาลัยนเรศวรและมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) หลังจากการดำเนินการแก้ไข ตามประเด็นข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยนำชุดการสอนคีย์บอร์ด สำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งไปทดลองใช้กับผู้เรียนกลุ่มทดลองจำนวน 1 คน ที่คือนักเรียนที่ไม่เคยเล่นคีย์บอร์ดมาก่อน จำนวน 11 ชั่วโมง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงให้ชุดการสอนมีความสมบูรณ์มากที่สุด ผลการทดลองพบว่า ผู้ทดลอง มีความตั้งใจ เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีและมีความพึงพอใจในการใช้ชุดการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการจัดการเรียนการสอนใช้เวลาทั้งหมด 11 ชั่วโมง ทำการสอนหน่วยการเรียนรู้ที่ 1-5 หน่วย หน่วยการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง สอนวันละ 1 ชั่วโมง โดยทำการเรียนการสอนตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2559 ถึง วันที่ 18 มีนาคม 2559 โดยใช้สถานที่จัดการทดลองคือ โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก และภาควิชาดนตรีสากลคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยที่ 80 แรก หมายถึงค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของคะแนน ผลการประเมิน ทักษะระหว่างเรียน และ 80 หลัง หมายถึงค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ของผลการประเมินทักษะของหลังเรียน โดยใช้สูตรการหาค่า ประสิทธิภาพ E1/E2 และสูตรหาค่าเฉลี่ยดังนี้

$$\text{สูตรที่ 1} \quad E1 = \frac{\frac{\sum x}{n} \times 100}{A}$$

เมื่อ E1 คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลการเรียนระหว่างเรียน
 $\sum x$ คือ คะแนนรวมระหว่างเรียน
 n คือ จำนวนนักเรียน
 A คือ คะแนนเต็มระหว่างเรียน

$$\text{สูตรที่ 2} \quad E2 = \frac{\frac{\sum x}{n} \times 100}{B}$$

เมื่อ E2 คือ ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนผลการเรียนหลังเรียน
 $\sum x$ คือ คะแนนรวมหลังเรียน
 n คือ จำนวนนักเรียน
 B คือ คะแนนเต็มหลังเรียน

นำคะแนนทดสอบปฏิบัติหลังเรียนมาคำนวณค่าเฉลี่ย ซึ่งคำนวณจากสูตรดังนี้
ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

โดย $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 n คือ จำนวนคะแนนในกลุ่ม

2. ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนผ่านชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งโดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจมาก

3 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจน้อย

1 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

นำแบบสอบถามมาคำนวณค่าเฉลี่ยเพื่อหาค่ากลางของข้อมูล ซึ่งคำนวณจากสูตรดังนี้

ค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\text{สูตร} \quad \bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

โดย $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

มีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ประสิทธิภาพของชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง : กรณีศึกษาโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ชุดการสอนมีประสิทธิภาพโดยรวมคือ 92.5/91 แสดงว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 จากปัญหาที่ว่า นักเรียนที่อยู่ในตำแหน่งคีย์บอร์ดของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก ฝึกซ้อมด้วยตัวเองเป็นหลัก ซึ่งผลคือวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้องยังไม่มีแบบฝึกหัดคีย์บอร์ดที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อมและปรับใช้กับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งได้ ทำให้การพัฒนาทักษะความรู้ทางด้านปฏิบัติสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งเป็นไปอย่างล่าช้า ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างชุดการสอน เครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด การรวมวงดนตรีสากล เพลงลูกทุ่ง แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ และแนวคิดและทฤษฎีการสอนดนตรีอย่างละเอียด พร้อมทั้งประสบการณ์จากผู้วิจัยเองและคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จนได้ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง ที่มีซีดี MP3 ประกอบการเรียน การฝึกซ้อมที่สามารถให้ผู้เรียนเข้าใจการบรรเลงเพลงลูกทุ่งร่วมกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่นได้ง่ายขึ้น โดยทำการสอนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนสมัครในตำแหน่งคีย์บอร์ดของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จำนวน 3 คน ซึ่งผู้วิจัยได้สอนภาคทฤษฎีดนตรีและปฏิบัติของชุดการสอนทั้งหมด 5 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 11 ชั่วโมง โดยสอบเก็บคะแนนระหว่างเรียนและหลังเรียน ทำให้ชุดการสอนคีย์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง : กรณีศึกษาโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก มีประสิทธิภาพ

การประเมินทักษะของผู้เรียนชุดการสอนที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้น ได้ประเมินผลจากแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน โดยมีภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในระหว่างการเรียนการสอนผู้วิจัยได้สังเกตและศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคน ได้พบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีจุดเด่นและจุดด้อยในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 จากพื้นฐานมีความสามารถในการอ่านโน้ตและปฏิบัติเครื่องมือนี้อีกมาก่อน จึงทำให้สามารถเข้าใจทฤษฎีดนตรี การอ่านโน้ตและการบรรเลงคีย์บอร์ดร่วมกับจังหวะได้ค่อนข้างดี อีกทั้งในชั่วโมงผู้เรียนยังมีความรับผิดชอบในด้านการฝึกซ้อม และตรงต่อเวลา แต่ผู้เรียนมีปัญหาคือ มักจะไม่ทบทวนบทเรียนทำให้เสียเวลาในการเรียนพอสมควร ซึ่งผลการเรียนรู้

ดังกล่าวพบว่าผู้เรียนมีผลคะแนนการทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 37 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน และการทดสอบหลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้คะแนนเท่ากับ 34.6 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน

นักเรียนคนที่ 2 เป็นผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานทางด้านดนตรีเลย ซึ่งเป็นผู้เรียนที่ผู้วิจัยสนใจมากที่สุด เป็นเรื่องยากที่ผู้วิจัยจะสามารถให้ผู้เรียนบรรเลงเพลงพร้อมกับวงดนตรีลูกทุ่งได้ โดยผู้วิจัยได้เน้นผู้เรียนไปในด้านการฟังจังหวะเป็นอย่างแรก และให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ให้กำลังใจทบทวนบทเรียนร่วมกัน ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ถามข้อสงสัยในบทเรียนในชั้นเรียนเป็นพิเศษ ซึ่งโดยรวมผู้เรียนก็สามารถเรียนรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในช่วงที่ผู้เรียนยังมีความรับผิดชอบในด้านการฝึกซ้อมทบทวนบทเรียนทุกครั้ง และสนใจในการเรียนรู้เป็นอย่างดี ซึ่งผลการเรียนรู้ดังกล่าวพบว่าผู้เรียนมีผลคะแนนการทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 35 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน และการทดสอบหลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้คะแนนเท่ากับ 36.6 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน

นักเรียนคนที่ 3 เป็นผู้เรียนที่มีทักษะในด้านการปฏิบัติคล่องตัวมาก่อน จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนได้ดีกว่าผู้เรียนคนอื่นๆ อีกทั้งยังเข้าใจบทเรียนได้เป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบในด้านการฝึกซ้อมสูง สามารถแนะนำผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ซึ่งผลการเรียนรู้ดังกล่าวพบว่าผู้เรียนมีผลคะแนนการทดสอบระหว่างเรียนเท่ากับ 39 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน และการทดสอบหลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติได้คะแนนเท่ากับ 38 คะแนน จากคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนคลิป์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มี 2 ข้อคือ สื่อการสอนมีความน่าสนใจและวิธีการสอนมีความเพลิดเพลิน มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เนื้อหาและเวลาเรียน มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการที่ชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80 บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับแนวคิดขั้นในการสร้างชุดการสอนของ สุนทร สันธพานนท์ และคนอื่นๆ (2551 : 18) ที่กล่าวว่า การที่ผู้สอนสร้างชุดการเรียนการสอนเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น ครูควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 เลือกหัวข้อ (Topic) กำหนดขอบเขตและประเด็นสำคัญของเนื้อหา ผู้สร้างชุดการเรียนการสอนควรเลือกหัวข้อและประเด็นสำคัญ ได้จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับชั้นที่จะสอนว่าหัวข้อใดที่เหมาะสมที่ควรนำไปสร้างชุดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาความรู้ได้ด้วยตนเอง

1.2 กำหนดเนื้อหาที่จะทำชุดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

1.3 เขียนจุดประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน การเขียนจุดประสงค์ควรเขียนเป็นลักษณะเฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนทราบจุดประสงค์ว่าเมื่อศึกษาชุดการเรียนการสอนจบแล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถอย่างไร

1.4 สร้างแบบทดสอบ

1.5 จัดทำชุดการเรียนการสอน

1.6 วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนเตรียมออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีหลักการสำคัญ คือ ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้เพียงคอยชี้แนะ และควบคุมการเรียนการสอน เลือกกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับชุดการเรียนการสอน ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการคิดอย่างหลากหลาย เช่น คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น มีกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.7 การรวบรวมและจัดทำสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนบางชนิดอาจมีผู้จัดทำไว้แล้ว ผู้สอนอาจนำมาปรับปรุงดัดแปลงใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่จะสอน ครูผู้สอนต้องสร้างสื่อการเรียนการสอนใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลามาก

ประสิทธิภาพของชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของทยากร สุวรรณภูมิ (2555 : 85) ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างชุดการสอนเรื่อง “คีตปฏิภาณ โดยอิงพุทธปรัชญาสำหรับนักศึกษาเอกกิตติ์ประชาธิม : กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชาดนตรีและศิลปะการแสดงมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ แนวคิดและทักษะการบรรเลงกีตาร์ โดยการมีระดับคะแนนเท่ากับ 87.38/82.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80

2. จากการสังเกตของผู้วิจัยด้านการประเมินทักษะของผู้เรียนชุดการสอนที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้น พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีคะแนนใกล้เคียงกันเพราะว่า ก่อนที่จะทำการทดลองในแต่ละชั่วโมงนักเรียนทั้ง 3 คน จะมาทบทวนแบบฝึกหัดก่อนเสมอ และมีช่วยเหลือกันในเรื่องที่ปฏิบัติไม่ได้หรือไม่เข้าใจในแบบฝึกหัด โดยผู้เรียนที่ทำไม่ได้ก็จะคอยถามผู้เรียนที่ทำได้ จึงเกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน เพลิดเพลินในการซ้อม และหัวเราะสนุกสนานส่งผลให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย ดันทัฬห (2548 : 15) ที่ได้กล่าวถึง ชุดการสอนว่าเป็นสื่อการสอนที่มีคุณภาพเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนและส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกปฏิบัติ และแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มความสามารถ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ เป็นคนดี และมีความสุข เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์แบบกลมเกลียวมิตรกับผู้อื่น

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมี 2 ข้อคือ สื่อการสอนมีความน่าสนใจและวิธีการสอนมีความเพลิดเพลิน เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างและพัฒนาชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งเป็นอย่างดี ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้เรียนจึงเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความสนใจในการเรียนโดยการใช้ชุดประกอบการเรียนการฝึกซ้อมซึ่งไม่ทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ และวิธีการสอนของผู้วิจัยที่เล่าเรื่องตลกขำขัน และมุขเฮฮา สังเกตได้จาก ผู้เรียนหัวเราะสนุกสนาน ร่าเริง และสนใจในการเรียนมากจนอยากให้ผู้วิจัยทบทวนสิ่งที่สอนบ่อยๆ ครั้ง เนื่องจากเวลาในการเรียนที่จำกัดและเวลาการใช้สถานที่หลังการทดลอง สอดคล้องกับแนวคิดของ ศราวุธ หอมใจมั่น และคนอื่นๆ (2548 : 32-33) กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนมีองค์ประกอบหลายปัจจัยด้วยกัน ตามทฤษฎีของเฮิร์ชเบอร์ก และมาสโลว์ ในเรื่องของสภาพของการเรียนที่มีผลต่อความพึงพอใจ ดังนั้นสภาพของการเรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ประสบการณ์ได้เต็มที่ด้วยความเข้าใจ ไม่เบื่อหน่าย ทำให้เรียนได้ความรู้มากและผู้เรียนพร้อมที่จะร่วมมือด้วยความสนใจ กระตือรือร้น และมีความพึงพอใจกับการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากที่ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง สามารถช่วยให้การเรียนและการฝึกซ้อมของนักเรียนในตำแหน่งคีย์บอร์ดของโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก มีการพัฒนาในด้านทฤษฎีดนตรีและปฏิบัติได้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมประสิทธิภาพของวงดนตรีลูกทุ่งโรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก โดยการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอน โดยสอนแบบเรียนเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้ที่สนใจในชุดการสอนนี้สามารถดัดแปลงให้ชุดการสอนคีย์บอร์ดลูกทุ่งสำหรับการรวมวง สามารถเรียนแบบตัวต่อตัวได้เพื่อนักเรียนมีพื้นฐานที่ดีสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่ง และชุดการสอนนี้ยังสามารถพัฒนา ปรับหรือเพิ่มทฤษฎีดนตรีและการปฏิบัติในระดับที่สูงขึ้นได้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ปรับปรุง เพิ่มเทคนิคการเล่นกีตาร์บอร์ดในการรวมวงดนตรีลูกทุ่งและพัฒนา รายละเอียดชุดการสอนกีตาร์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งในระดับสูงต่อไป

1.2 ควรนำชุดการสอนกีตาร์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีลูกทุ่งไปใช้กับกรณีศึกษาที่เป็นสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกีตาร์บอร์ดสำหรับการรวมวงดนตรีประเภทอื่นๆ

2.2 ควรมีการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดการสอนกีตาร์บอร์ดในสถานศึกษาอื่นๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานศึกษานั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

ทยากร สุวรรณภูมิ. (2555). ศิลปภูมิทัศน์โดยอิงพุทธปรัชญาสำหรับนักศึกษาเอกกิตติ์ประชาชนนิยม : กรณีศึกษานักศึกษาสาขาวิชาดนตรีและศิลปะการแสดงมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยพายัพ.

ธงชัย ตันทัพไทย. (2548). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และค่านิยมในการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ศรายุทธ หอมใจมั่น และคนอื่นๆ. (2548). การพัฒนาชุดกิจกรรมฟิสิกส์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ศราวดี จินดา. (2550). วิธีการสอนและการจัดการวงดนตรีลูกทุ่ง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2551). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนเล่มที่ 33. ลักษณะสำคัญของเพลงลูกทุ่ง. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2558. จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=33&chap=2&page=t33-infodetail02.html>

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคนอื่นๆ. (2551). พัฒนาการคิด...พิชิตการสอน. กรุงเทพฯ : เลี่ยงเชียง.